

απόψεις

Τα έκτακτα φορολογικά μέτρα, τα νοσήλεια και ο ασθενής

Τις τελευταίες ημέρες πολλά ακούγονται και γράφονται για την καταβολή των έκτακτων φόρων υπό επιφύλαξη αναφορικά με την έκτακτη εισφορά, την εισφορά επί ακινήτων, αυτοκινήτων, δεξαμενών κολύμβησης κ.ο.κ., καθώς και για το τέλος επιτηδεύματος. Πολλοί παρακινούν τους πολίτες να μην καταβάλουν το τέλος επί ακινήτων που εξήγγειλε η κυβέρνηση στη Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης. Μόλις την προηγούμενη εβδομάδα, η Πανελλήνια Ένωση Φοροτεχνικών Επιστημόνων προσέφυγε στο Συμβούλιο της Επικρατείας κάνοντας χρήση της ειδικής δικαιοδοσίας που ορίζουν οι διατάξεις του Ν.3900/2010 για τη «δίκη πρότυπο», ζητώντας να αναγνωρισθούν ως αντισυνταγματικές οι διατάξεις που αφορούν την επιβολή Φ.Π.Α. 23% στην εστίαση. Τέλος, στην ίδια δικονομική διαδικασία προσφεύγει και ο Δ.Σ.Α. για το τέλος επιτηδεύματος, με τον μάλλον βάσιμο ισχυρισμό ότι αυτό συνιστά κεφαλικό φόρο.

Από την κινητικότητα αυτή συνάγεται το προφανές συμπέρασμα ότι τα έκτακτα φορολογικά μέτρα αντιμετωπίζουν ζήτημα ουσιαστικής νομιμοποίησής τους από το κοινωνικό σύνολο. Φορολογικά ή ευρύτερα οικονομικά μέτρα αντιμετωπίζουν πρόβλημα ουσιαστικής νομιμοποίησης, ιδίως όταν στην κοινωνική συνείδηση παρουσιάζονται ως υπέρμετρα σε σχέση με τη φοροδοτική ικανότητα.

Στο σημερινό σημείωμα δεν θα σταθούμε στους λόγους που περιλαμβάνονται στα διάφορα σχέδια επιφυλάξεων που κυκλοφορούν στο διαδίκτυο. Έχουμε, εξάλλου, σοβαρές επιφυλάξεις για το νόμω βάσιμο της διαδικασίας της επιφύλαξης και των λόγων που περιλαμβάνονται στα επιμέρους αυτά σχέδια. Η έκτακτη εισφορά μοιάζει να συγκεντρώνει τα στοιχεία που ο συνταγματικός κανόνας (άρθρο 78Σ.) απαιτεί για τη θέσπιση φορολογικού βάρους. Ιδίως διότι, οι οικείες διατάξεις του τυπικού νόμου που τη θέσπισε περιλαμβάνουν ορισμό υποκειμένου, αντικειμένου και φορολογικού συντελεστή, ο οποίος μάλιστα έχει κλιμακωτή μορφή. Ενώ, αναφορικά με τον συντελεστή 23% Φ.Π.Α. στην εστίαση, οι περιληφθείσες στο σχετικό ρεπορτάζ των Μ.Μ.Ε. αιτιάσεις μοιάζουν είτε ως οριακές είτε ως μη έχουσες σχέση με τη συστηματική δικαιοκίνητη ερμηνευτική προσέγγιση των φορολογικών διατάξεων, (όπως εν-

δεικτικά ο ισχυρισμός ότι ο συντελεστής 23% είναι από τους ανώτερους στην Ε.Ε. ή ότι συνιστά αντικίνητρο για θέσεις εργασίας). Τέλος, αναφορικά με το «τέλος» επί ακινήτων το οποίο θα εισπράττεται μέσω λογαριασμών Δ.Ε.Η. δεν μπορούμε ούτως ή άλλως να έχουμε ακόμη άποψη για την αντισυνταγματικότητά του ή όχι, η σχετική τροπολογία ψηφίσθηκε μόλις στις 27.9.2011.

Το ζήτημα που μας απασχολεί στο παρόν σημείωμα είναι η λειτουργία του φόρου. Αν ανατρέξουμε στους κλασσικούς ορισμούς του φόρου θα διαπιστώσουμε ότι αυτός συνιστά υποχρεωτική χρηματική παροχή καταβαλλόμενη χωρίς αντάλλαγμα. Στην ουσία, η καταβολή του φόρου μας στερεί από ατομικό πλούτο, από ατομικό εισόδημα, από ατομικό κέρδος. Με την καταβολή του, γινόμαστε φτωχότεροι. Και γινόμαστε φτωχότεροι, διότι έχουμε αποφασίσει να μετέχουμε σε μία πολιτειακά οργανωμένη κοινωνία. Έτσι, πληρώνουμε τα «διόδια», το κόστος δηλαδή της συμμετοχής αυτής. Και όπως είναι λογικό επακόλουθο, όταν η πολιτειακά οργανωμένη κοινωνία, στην οποία μετέχουμε αντιμετωπίσει πρόβλημα επιβίωσης, τότε το κόστος που καλούμαστε να πληρώσουμε γίνεται βαρύτερο. Τότε, πρέπει να θυσιάσουμε και από το υστέρημά μας και από αυτό που κάθε ένας από εμάς έχει με δυσκολία συγκεντρώσει ή ακόμη και δεν έχει. Σε έκτακτες συνθήκες καλούμαστε να το πράξουμε, χωρίς να έχουμε την πολυτέλεια να αντιτάξουμε τον δικαιολογημένο και βάσιμο σήμερα ισχυρισμό ότι η ανικανότητα, έως ίσως και σημείου φαυλότητας, της πολιτικής εξουσίας, η οποία συνταγματικά είχε την ευθύνη της λειτουργίας των θεσμών της κρατικής εξουσίας, ήταν η κυρίως υπεύθυνη για την πτωχεύουσα χώρα.

Αν ο ασθενής μας βρίσκεται στην εντατική είναι προφανές ότι για να τον συνεφέρουμε θα στερηθούμε ακόμη και από ό,τι δεν έχουμε. Θα αλλάξουμε τον τρόπο που επιχειρούμε, ακόμη και τον τρόπο που ζούμε. Αλλιώς, δεν θα μπορέσουμε να αποφύγουμε τον θανάσιμο κίνδυνο. Και αν ο κάθε ένας από εμάς, την κρίσιμη ώρα του επιθανάτιου ρόγχου επιμένει ότι τα νοσήλεια πρέπει να τα καταβάλει ο διπλάνος του, ή ο μπαταχτζής συγγενής που ποτέ δεν έχει πληρώσει, τότε ο ασθενής μας θα πεθάνει, ενώ εμείς θα συζητούμε για την κάλυψη του κόστους νοσηλείας.

Έτσι, λοιπόν, ενδιαφέρουσες επιστημονικά οι συζητήσεις για την αντισυνταγματικότητα. Κοινωνικά αναγκαίες, ιδίως σε περιπτώσεις όπου το κράτος δρα παράνομα, κατά παράβαση της αρχής του κράτους δικαίου και της αρχής της αναλογικότητας. Πολιτικά επιβεβλημένες, ώστε με τις θεσπισμένες διαδικασίες του κοινοβουλευτισμού να καταγραφεί συλλογικά η απαξία ακόμη και οργή της κοινωνίας για το πολιτικό της προσωπικό. Αλλά, παρόλο που η άρνηση καταβολής παράνομων, πρόχειρων και αναποτελεσματικών φορολογικών μέτρων χωρίς την παράλληλη λήψη μέτρων για την αναδόμηση του κράτους και των λειτουργιών του φαίνεται δικαιολογημένη, η οριζόντια αποστέρηση πόρων στις σημερινές δραματικές συνθήκες προκαλεί αν μη τι άλλο αμχανία.

Ασπασία Μάλλiou